

SOMERON KAUPUNKI

PERUSOPETUKSEN

AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINNAN

SUUNNITELMA

1.8.2016 alkaen

Sivistyslautakunta 19.4.2016 § 34

Sisältö

	sivu
1 Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisen lähtökohdat	3
1.1 Arvopohja ja tehtävä	3
1.2 Aamu- ja iltapäivätoimintaa ohjaavat linjaukset	3
2 Aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteet	4
2.1 Kodin ja koulun kasvatustyön tukeminen	4
2.2 Hyvinvoinnin, tunne-elämän ja sosiaalisen kehityksen tukeminen	5
2.3 Eettisen kasvun tukeminen	5
2.4 Osallisuuden, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen sekä sosiaalinen vahvistaminen	6
3 Aamu- ja iltapäivätoiminnan sisältö	6
4 Tukea tarvitsevat lapset aamu- ja iltapäivätoiminnassa	7
4.1 Aamu- ja iltapäivätoiminta yleisen, tehostetun ja erityisen tuen aikana	8
4.2 Yhteistyö toiminnan järjestämisessä	9
5 Toiminnan järjestäminen, suunnittelu ja arviointi kunnassa	9
5.1 Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestäminen	10
5.2 Toimintaan hakeminen ja valintaperusteet	11
5.3 Huoltajilta perittävät maksut	13
6 Aamu- ja iltapäivätoiminnan yhteistyö eri tahojen kanssa ja tiedonkulku	14

1 Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisen lähtökohdat

Aamu- ja iltapäivätoiminnalla tarkoitetaan perusopetuslain (628/98) mukaista perusopetuksen oppilaille suunnattua ohjattua toimintaa, jonka kokonaisuudesta kunta vastaa. Perusopetuslain mukaisesti Opetushallitus päättää aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä antamalla toimintaa varten perusteet, joiden mukaisesti aamu- ja iltapäivätoiminta tulee järjestää.

1.1 Arvopohja ja tehtävä

Aamu- ja iltapäivätoiminta pohjautuu perusopetuksen arvoihin, joita ovat ihmisoikeudet, tasa-arvo, demokratia, luonnon monimuotoisuuden ja ympäristön elinkelpoisuuden säilyttäminen sekä monikulttuurisuuden hyväksyminen. Toiminnan tulee perusopetuksen tavoin edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä yksilön oikeuksien ja vapauksien kunnioittamista.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisen yhteiskunnallisena lähtökohtana on turvallisen kasvuympäristön tarjoaminen lapselle. Toiminnan keskeisenä tarkoituksena on tukea lapsen kasvua ja kehitystä sekä tukea myös perhettä ja koulua niiden kasvatustehtävässä. Aamu- ja iltapäivätoiminnan tehtävänä on lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäminen seuraavista näkökulmista:

- Lapsen vapaa-ajan toiminnan ohjaaminen
- Lapsen kasvun ja kehityksen tukeminen
- Lapsen koulunkäynnin ja oppimisen tukeminen
- Varhainen puuttuminen ja sosiaalinen vahvistaminen

1.2 Aamu- ja iltapäivätoimintaa ohjaavat linjaukset

Aamu- ja iltapäivätoiminnalla pyritään vähentämään lasten yksinäistä aikaa ilman turvallisen aikuisen läsnäoloa ja ohjausta ennen ja jälkeen koulupäivän. Toiminnan järjestämiseen liittyvien ratkaisujen, toimintatapojen ja toimintaympäristön tulee tukea asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Aamu- ja iltapäivätoiminnassa huolehditaan toimintaympäristön turvallisuudesta ja siitä, että lapset eivät joudu kiusaamisen, häirinnän tai väkivallan kohteiksi.

Aamu- ja iltapäivätoiminta vahvistaa lasten itseluottamusta ja monipuolisten vuorovaikutustaitojen kehittymistä. Se innostaa ja tukee lapsia myös omien vahvuuksien löytämiseen ja oman osaamisen kehittämiseen. Toiminta valmentaa itsestä huolehtimiseen ja antaa mahdollisuuksia luovaan itsensä toteuttamiseen. Hyvin ja laadukkaasti järjestetty aamu- ja iltapäivätoiminta ohjaa lasten tarpeet ja edellytykset huomioon ottaen lapsia kasvamaan vähitellen aktiiviseen, terveelliseen ja kestävään elämäntapaan sekä elämään kansainvälistyneessä ja teknologisoituneessa maailmassa.

Toiminnan suunnittelussa otetaan huomioon sekä yksilölliset että yhteisölliset näkökohdat. Aamu- ja iltapäivätoiminta on ryhmätoimintaa, ja ryhmää ohjaavat säännöt ja arvot muovaavat osaltaan lasten sosiaalista kasvua. Tavoitteena on tarjota lapsille heidän tarpeitansa vastaavaa, monipuolista ja virkistävää toimintaa sekä antaa myös mahdollisuus lepoon ja itsekseen olemiseen.

Koulupäivän aikana tapahtuneet asiat ja lasten omat kokemukset tulee mahdollisuuksien mukaan ottaa toiminnassa huomioon. Aamu- ja iltapäivätoiminta tulee rakentaa jatkumona varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen kasvatustehtävälle. Toimintaa ohjaavat perusopetuksen yleiset kasvatustavoitteet.

Toiminnalla on oma erityisluonteensa, sillä se perustuu vapaaehtoisuuteen ja sijoittuu lasten vapaa-aikaan. Lasten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäminen toteutuu parhaiten luonnollisia kasvuympäristöjä ja pedagogista osaamista hyödyntämällä ja yhdistämällä. Tavoitteena on avoin, rohkaiseva ja kiireetön ilmapiiri. Lasten itsenäisyys lisääntyy kasvun myötä vähitellen, mutta lapset tarvitsevat vielä aikuisen turvaa, läsnäoloa ja ohjausta. Aamu- ja iltapäivätoiminnassa tulee olla riittävä määrä kelpoisuuden omaavia, osaavia ja ammattitaitoisia ohjaajia. Toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa hyödynnetään eri toimijoiden välistä moniammatillista yhteistyötä ja yhteistyötä perheiden kanssa. Yhteistyön tarkoituksena on lisätä tuntemusta lapsista ja auttaa heidän tarpeidensa tunnistamista sekä parantaa toiminnan laatua. Työsuhteiden pitkäkestoisuus edistää ihmissuhteiden pysyvyyttä, joka puolestaan lisää lasten turvallisuuden tunnetta ja ohjaajan mahdollisuutta tukea lasten kehitystä.

On suositeltavaa, että aamu- ja iltapäivätoiminta sisältyy kunnalliseen lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan. Toimintaa järjestettäessä otetaan mahdollisimman hyvin huomioon erikäisten ja eri kulttuuriryhmiin kuuluvien lasten tarpeet samoin kuin paikalliset erityispiirteet.

2 Aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteet

Aamu- ja iltapäivätoiminnan yleisenä tavoitteena on tukea kodin ja koulun kasvatustyötä sekä lapsen tunne-elämän kehitystä ja eettistä kasvua. Toiminnan tulee lisäksi edistää lasten hyvinvointia ja tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa sekä ennaltaehkäistä syrjäytymistä ja lisätä osallisuutta. Tämä tavoite velvoittaa kaikkia aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisessä ja toteuttamisessa mukana olevia.

2.1 Kodin ja koulun kasvatustyön tukeminen

Kotien työtä tuettaessa lähtökohtana on, että lapsen huoltajilla on ensisijainen vastuu lapsen kasvatuksesta. Ohjaajilla on aamu- ja iltapäivätoiminnassa ammatillinen vastuu lapsen kasvatuksesta. Ohjaajien työtä ohjaavana periaatteena on kasvatuskumppanuus, jolla tarkoitetaan ammattikasvattajien sitoutumista toimimaan yhdessä huoltajien kanssa lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukena.

Kodin ja koulun kasvatustyön tukeminen edellyttää keskinäiseen kunnioitukseen ja tasa-arvoisuuteen perustuvaa yhteistyötä. Koteja kannustetaan osallistumaan yhteistyöhön ja edistetään huoltajien aktiivista roolia.

Aamu- ja iltapäivätoiminta ja perusopetus toimivat yhteistyössä ja kehittävät paikalliseen yhteistyöhön sopivia rakenteita ja toimintatapoja. Somerolla aamu- ja iltapäivätoiminnassa yhteistyötä tehdään myös esiopetuksen ja varhaiskasvatuksen kanssa.

Aamu- ja iltapäivätoiminta yhdessä oppilashuollon palveluita tuottavan henkilöstön kanssa tukevat lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia ja koulunkäyntiä. Yhteisen päämäärän tulee näkyä myös yksittäistä lasta koskevien asioiden hoidossa, tiedonsiirrossa ja aamu- ja iltapäivätoiminnan henkilöstön osallistumisessa tarpeen mukaan lasta koskeviin neuvotteluihin huoltajien luvalla. Avoin ja luottamuksellinen vuorovaikutus luo pohjan hyvälle yhteistyölle ja tiedottamiselle.

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa lapsella voi olla huoltajan, opettajan ja ohjaajan kesken sovittavalla tavalla mahdollisuus läksyjen tekoon.

2.2 Hyvinvoinnin, tunne-elämän ja sosiaalisen kehityksen tukeminen

Aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteena on lasten hyvinvoinnin, tunne-elämän, ja sosiaalisen kehityksen tukeminen. Ohjaajan myönteisellä suhtautumisella ja läsnäololla on tässä suuri merkitys. On tärkeää, että jokainen lapsi kokee olevansa arvostettu ja hyväksytty. Lapset tarvitsevat myös kaveripiirin hyväksyntää ja tunteen ryhmään kuulumisesta. Yhdessä toimimalla opitaan sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tarvittavia taitoja, kuten vastavuoroisuutta ja erimielisyyksien ratkaisua myönteisin keinoin. Lapsia ohjataan tunnistamaan erilaisia tunteita ja säätelemään omaa toimintaansa.

Lasten rohkaisu ja kannustaminen tukevat itsetunnon kehitystä, ja samalla lapset oppivat luottamaan omiin taitoihinsa. Osallistumisen iloa ja onnistumisen kokemuksia korostetaan. Aamu- ja iltapäivätoiminta tukee lasten harrastuneisuutta ja tutustuttaa mahdollisuuksien mukaan erilaisiin vapaa-ajan harrastuksiin.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan tulee sekä kasvuympäristönä että ilmapiiriltään olla kiireetön ja turvallinen. On tärkeää, että toiminnassa lapsilla on mahdollisuus sekä levähtämiseen ja rauhoittumiseen että ulkoiluun ja fyysiseen aktiivisuuteen. Maittava välipala ja ympäristön viihtyisyys lisäävät hyvinvoinnin kokemusta.

Tavoitteena on, että iltapäivätoiminnassa leikitään, liikutaan ja ulkoillaan päivittäin. Leikki jakautuu vapaaseen leikkiin ja ohjattuihin leikki- ja toimintatuokioihin sisällä ja ulkona. Toimintatuokioita järjestetään esimerkiksi kädentaitojen, musiikki-, ilmaisutaito- ja liikuntaleikkien, pallopelien sekä piha- ja perinneleikkien muodossa. Leikkejä varten toimintapaikassa on leluja, liikuntavälineitä, lautapelejä, ulko- ja sisäpelivälineitä ja muita tarvikkeita.

Iltapäivätoiminnassa kiinnitetään erityistä huomiota vähän liikkuvien lasten liikkumisen lisäämiseen. Liikunta edistää lasten kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä oppimista.

2.3 Eettisen kasvun tukeminen

Aamu- ja iltapäivätoiminta tukee lasten eettistä kasvua ja käsitystä ihmisten yhdenvertaisuudesta. Toiminnan eettisenä lähtökohtana ovat Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritelty perusopetuksen arvopohja sekä kodin ja koulun kanssa yhdessä sovitut kasvatukselliset periaatteet ja käytännöt. Eettisen kasvun tavoitteena on vastuullisuuden ja vastavuoroisuuden ymmärtäminen.

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa lapsia ohjataan kasvamaan vähitellen vastuuseen:

- omasta hyvinvoinnista ja terveellisistä elämäntavoista
- toisten hyvinvoinnista sekä siihen liittyvistä oikeuksista ja velvollisuuksista
- oman toiminnan aiheuttamista tunteista ja seurauksista itselle ja toisille
- ryhmän toimintaan liittyvistä säännöistä ja sopimuksista
- myönteisestä suhtautumisesta ympäristöön, luontoon ja kestäväan elämäntapaan

2.4 Osallisuuden, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen sekä sosiaalinen vahvistaminen

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa tavoitteena on osallisuuden, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen sekä sosiaalinen vahvistaminen. Toiminta toteutetaan niin, että se lisää lasten onnistumisen kokemuksia ja osallisuutta. On tärkeää, että lapset tulevat kuulluksi toiminnassa ja voivat osallistua sen suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Huomiota kiinnitetään erityistä tukea tarvitsevien ja eri kulttuuritaustaisten lasten osallistumisen edistämiseen. Aamu- ja iltapäivätoiminnassa kunnioitetaan lasten omaa kieli- ja kulttuuritaustaa sekä elämäntapaa ja -arvoja. Samalla huolehditaan, että kukaan ei joudu muuta huonompaan asemaan esimerkiksi etnisen alkuperänsä, sukupuolensa, ikänsä, uskontonsa tai vammansa vuoksi. Eri kulttuureihin tutustumalla voidaan monipuolistaa toimintaa, lisätä ymmärrystä ja vähentää ennakkoluuloja sekä rikastuttaa yhdessäoloa.

Aamu- ja iltapäivätoiminnalla lisätään lasten tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa. Tavoitteena on, että jokainen lapsi saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista tukea ja ohjausta. Suunnittelussa ja toteutuksessa otetaan huomioon tyttöjen ja poikien kehityksen erot ja erilaiset tarpeet.

Lasten tulee ikätasonsa mukaisesti saada itse osallistua yhteisten sääntöjen ja sopimusten muotoiluun ja saada kokemuksia osallisuudesta. Osallisuus, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo ehkäisevät kiusaamista ja syrjäytymistä.

3 Aamu- ja iltapäivätoiminnan sisältö

Toiminnan sisällön tulee tukea toiminnalle asetettujen perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteiden ja kuntakohtaisen toimintasuunnitelman mukaisten tavoitteiden saavuttamista. Aamu- ja iltapäivätoiminnassa korostuu lasten oikeus turvalliseen lapsuuteen ja kasvuympäristöön. Toiminnan sisällön suunnittelussa otetaan huomioon lasten tarpeet ja omat toiveet sekä huoltajilta saatu palaute. Sisältöön vaikuttavat myös paikalliset olosuhteet ja kulttuuritekijät, eri vuodenaikojen tarjoamat ja muut käytännön mahdollisuudet, yhteistyö kunnan muiden toimijoiden kanssa, ohjaajien omat vahvuudet sekä toteuttajien painotukset.

Laadukas aamu- ja iltapäivätoiminnan sisältö muodostuu lasten kannalta ehyeksi ja monipuoliseksi kokonaisuudeksi. Sen avulla vahvistetaan lasten osallisuutta ja toiminnan yhteisöllisyyttä. Toiminta tarjoaa kasvua ja kehitystä tukevaa sosiaalista vuorovaikutusta, ilon ja virkistykseen kokemuksia, esteettisiä kokemuksia ja mahdollisuuden kehittää erilaista osaamista.

Sisältöjä valittaessa on erityisesti kiinnitettävä huomiota lasten ikätason mukaiseen kasvu ja kehitystä tukevaan leikkiin, luovaan toimintaan ja myönteisiin elämyksiin. Liikkuminen ja ulkoilu sekä rentoutuminen ja levähtäminen ovat toiminnassa tärkeitä. Myös välipalan nauttimiseen liitetään kasvatuksellista ohjausta. Lapsia ohjataan tarkoituksenmukaiseen ateriarhythmiin sekä hyviin ruokavalintoihin ja ruokailutapoihin kiireettömässä ympäristössä.

Monipuolisella sisältötarjonnalla vahvistetaan lasten kulttuurista identiteettiä. Suomalaiseen ja muihin, lasten eri kulttuuritaustoihin liittyviin perinteisiin tutustutaan mm. laulujen, leikkien ja juhlien avulla. Sisältö voi liittyä erilaisiin tavoitteellisiin harrastuksiin ja muuhun kehitystä tukevaan toimintaan. Toiminta voi tarjota lapsille mahdollisuuden myös oman harrastuksen löytämiseen. Koulun kerhotoimintaan ja taiteen perusopetukseen osallistuminen voi olla osa lapsen aamu- ja iltapäivätoimintaa.

Aamu- ja iltapäivätoiminta kootaan seuraavista sisällöllisistä kokonaisuuksista:

- eettinen kasvu ja yhdenvertaisuus
- leikki ja vuorovaikutus
- liikunta ja ulkoilu
- ruokailu ja lepo
- kulttuuri ja perinteet
- käden taidot ja askartelu
- kuvallinen, musiikillinen, kehollinen ja kielellinen ilmaisu
- mediataidot
- arkiaskareet, elinympäristö ja kestävä elämäntapa
- erilaiset tiedolliset ja taidolliset aihepiirit

4 Tukea tarvitsevat lapset aamu- ja iltapäivätoiminnassa

Aamu- ja iltapäivätoiminta vahvistaa lasten kokonaisvaltaista kasvu ja kehitystä. Silloinkin, kun kyse on tukea tarvitsevista lapsista, toiminnan järjestämisen ja toteuttamisen lähtökohtana ovat aamu- ja iltapäivätoiminnan yleiset tavoitteet ja sisällöt. Työskentelytapojen ja toimintaympäristön suunnittelussa tulee ottaa huomioon lasten ikä ja kehitysvaihe sekä yksilölliset tarpeet. Toiminnan tulee tukea itsetunnon ja omatoimisuuden kehitystä, sosiaalista kasvu sekä itsenäistymistä lasten omien edellytysten mukaisesti. Lapsia kannustetaan aloitteellisuuteen ja aktiivisuuteen. Heille tarjotaan mahdollisuuksia onnistumisen kokemuksiin ja yhdessä toimimiseen.

Toiminnan ja ajankäytön suunnittelu ja selkeys sekä tilanteiden ennakointi ovat erityisen tärkeitä kehityksessään tukea tarvitseville lapsille. Leikin merkitys korostuu varsinkin nuorimpien osalta. Monipuolinen toiminta ja toiminnalliset työtavat edistävät lasten kehitystä. Liikunta, pelit ja leikit ovat hyviä välineitä myös sääntöjen noudattamisen ja itsesäätelyn harjaannuttamiseen. Yhdessä toimimisen taitoihin ja myönteisen vuorovaikutuksen edistämiseen kiinnitetään erityistä huomiota.

Tilojen ja välineiden tulee olla myös tukea tarvitsevien lasten tarpeisiin sopivia. Huomiota kiinnitetään muun muassa tilojen kokoon, muunneltavuuteen ja esteettömyyteen sekä

kulkureittien toimivuuteen. Oikein suunnitelluilla ratkaisuilla tuetaan lasten omatoimista ja helppoa liikkumista ja toimimista tiloissa. Värienkäytöllä ja valaistuksella voidaan vaikuttaa ympäristön hahmottamiseen ja antaa virikkeitä. Toiminnassa huolehditaan aina lasten psyykkisestä, fyysisestä ja sosiaalisesta turvallisuudesta.

Ohjaajien ammatillista osaamista työskentelyssä tukea tarvitsevien lasten kanssa vahvistetaan mm. perehdytyksen avulla. Ohjaajien työtä voidaan tukea myös erityisopettajien tai oppilashuoltohenkilöstön antaman konsultaation sekä täydennyskoulutuksen avulla.

4.1 Aamu- ja iltapäivätoiminta yleisen, tehostetun ja erityisen tuen aikana

Perusopetuslain mukaan opetukseen osallistuvalla on oikeus saada riittävää kasvun ja oppimisen tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Lain ja Opetushallituksen laatimien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti oppilaan saama tuki voidaan jakaa yleiseen, tehostettuun ja erityiseen tukeen. Ne ovat laajuudeltaan ja kestoaltaan erilaisia tukiratkaisuja. Aamu- ja iltapäivätoiminta voi tarvittaessa olla osa perusopetuksessa oppilaalle annettavaa oppimisen ja koulunkäynnin tukea. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa tuen tasot määritellään seuraavasti:

- Yleinen tuki on osa kaikkea oppilaan kasvatusta, opetusta ja ohjausta. Tuen tarve on silloin luonteeltaan yleensä lyhytaikaista, oppilas voi tarvita vain yhtä tukimuotoa, kuten tukiopetusta tai osa-aikaista erityisopetusta Oppilaalle, joka tarvitsee oppimisessaan tai koulunkäynnissään säännöllistä tukea tai samanaikaisesti useita tukimuotoja, annetaan tehostettua tukea hänelle laaditun, pedagogiseen arvioon perustuvan kirjallisen oppimissuunnitelman mukaisesti. Tehostettu tuki on luonteeltaan vahvempaa ja pitkäjänteisempää kuin yleinen tuki.
- Erityistä tukea annetaan niille oppilaille, joiden kasvun, kehityksen tai oppimisen tavoitteiden saavuttaminen ei toteudu riittävästi muilla tukitoimilla. Erityisen tuen antamisesta tehdään hallintopäätös, joka perustuu pedagogiseen selvitykseen. Oppilaalle laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS), josta on käytävä ilmi erityistä tukea koskevan päätöksen mukaisen opetuksen ja muun tuen antaminen.

Oppilaat, joille on tehty erityistä tukea koskeva päätös, ovat oikeutettuja hakemaan aamu- ja iltapäivätoimintaan koko perusopetuksen ajan. Kunta päättää toiminnan laajuudesta. Mikäli mahdollista, erityistä tukea saavien oppilaiden aamu- ja iltapäivätoiminta järjestetään muun aamu- ja iltapäivätoiminnan yhteydessä. Jos oppilaiden tarpeet sitä edellyttävät, voidaan toiminta järjestää myös omissa ryhmissä. Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestäminen mahdollisuuksien mukaan oman ikäkauden mukaisissa ryhmissä tukee erityistä tukea saavien oppilaiden kehitystä.

Kun tehostettua tai erityistä tukea saava oppilas osallistuu aamu- ja iltapäivätoimintaan, on tärkeää että aamu- ja iltapäivätoiminnan henkilöstö ottaa lapsen tuen tarpeet huomioon. Yhtä tärkeää on, että koulussa nähdään aamu- ja iltapäivätoiminnan tarjoamat mahdollisuudet oppilaan koulunkäynnin ja oppimisen tukemiseen.

4.2 Yhteistyö toiminnan järjestämisessä

Toiminnan järjestelyjä suunniteltaessa yhteistyö huoltajan, koulun ja aamu- ja iltapäivätoiminnan kesken on erityisen tärkeää. Huoltajan ja mahdollisesti koulun henkilöstön kanssa sovitaan, miten tehostettua tai erityistä tukea saavan oppilaan tarpeet sekä kasvuun ja kehitykseen liittyvät tavoitteet otetaan huomioon aamu- ja iltapäivätoiminnassa. Moniammatillinen yhteistyö lisää edellytyksiä oppilaan riittävään tukemiseen.

Tehostetun tuen aikana käytettävä oppimissuunnitelma sekä erityiseen tukeen kuuluva henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS) voivat tarvittaessa sisältää kuvaukset oppilaan osallistumisesta aamu- ja iltapäivätoimintaan sekä yhteistyöstä toiminnan järjestäjän kanssa. Niissä voidaan kuvata, miten aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteet ja toimintamallit tukevat oppilaan kehitystä. Tällä tavoin oppilaan päivästä muodostuu kasvatuksellinen kokonaisuus.

Tiedot tehostetun ja erityisen tuen antamisesta, näihin liittyvät asiakirjat ja asiakirjoihin sisältyvät tiedot ovat salassa pidettäviä. Oppilasta koskevien salassa pidettävien tietojen luovuttaminen aamu- ja iltapäivätoiminnan henkilöstölle edellyttää huoltajan antamaa yksilöityä tiedonsiirtolupaa. Aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaaja voi osallistua oppilaan tehostettuun tukeen kuuluvan oppimissuunnitelman tai erityiseen tukeen kuuluvan henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman (HOJKS) laadintaan huoltajan luvalla. Toiminnan järjestäjänä kunnan tulee huolehtia siitä, että aamu- ja iltapäivätoiminnan tehtävissä toimivat henkilöt perehdytetään henkilötietojen käsittelyyn, salassapitoon ja vaitiolovelvollisuuteen liittyviin säädöksiin sekä lastensuojelulain velvoitteisiin.

Tehostettua tai erityistä tukea saavilla oppilailla voi kunnan päätösten mukaisesti olla oikeus maksuttomaan koulukuljetukseen.

5 Toiminnan järjestäminen, suunnittelu ja arviointi kunnassa

Kunnalla on kokonaisvastuu perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisestä säädösten ja tämän määräyksen mukaisesti.

Aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestävän kunnan tulee hyväksyä perusopetuslaissa tarkoitettua aamu- ja iltapäivätoimintaa varten toimintasuunnitelma, joka laadittu perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet ja paikalliset olosuhteet huomioon ottaen. Toimintasuunnitelman tarkoituksena on tukea aamu- ja iltapäivätoiminnan paikallista järjestämistä ja kehittämistä sekä lisätä toiminnan suunnitelmallisuutta ja pitkäjänteisyyttä.

Kunnan tulee myös arvioida antamaansa tai hankkimaansa aamu- ja iltapäivätoimintaa sekä osallistua toimintansa ulkopuoliseen arviointiin. Arviointien keskeiset tulokset tulee julkistaa. Kunta päättää johtosäännössään, minkä hallintokunnan alaisuuteen toiminta sijoitetaan kuntalain § 10 säännösten mukaisesti.

Johtosäännössä määrätään, kuka viranhaltija tai mikä toimielin toiminnasta vastaa.

Someron kaupunginvaltuuston 9.12.2015 hyväksymän hallintosäännön 44 §:n mukaan koulun rehtori/koulunjohtaja päättää lasten ottamisesta aamu- ja iltapäivätoimintaan. Hallintosäännön mukaan sivistyslautakunta hyväksyy toimintasuunnitelman. Toiminnan yksikkökohtaisesta suunnittelusta vastaa aamu- ja iltapäivätoimintaa vetävät koulunkäynninohjaajat. Tilojen ja ympäristön tarkoituksenmukaisuudesta ja turvallisuudesta vastaa teknisen toimialan tilahallinto sekä sivistystoimiala. Materiaaleista ja irtaimesta toimintavälineistä vastaa kukin toimintayksikkö.

Tämä suunnitelma on voimassa 1.8.2016 lähtien. Toimintasuunnitelma päivitetään tarvittaessa ja mahdolliset muutokset viedään sivistyslautakunnan hyväksyttäväksi. Jokaisessa toimintayksikössä laaditaan oma yksikkökohtainen toimintasuunnitelma, mikä pohjautuu kaupungin aamu- ja iltapäivähoidon suunnitelmaan.

Toimintaa kehitetään palautteen ja arvioinnin pohjalta. Arviointia suoritetaan esimerkiksi kyselyin. Kaupunki osallistuu valtakunnalliseen opetusministeriön toteuttamaan aamu- ja iltapäivätoiminnan arviointikyselyyn.

Lähtökohta toiminnan laatua tarkasteltaessa on perusopetuslain 8 a luvussa keskeiset toiminnat järjestämisen periaatteet:

- turvallinen ja toimintaan soveltuva toimintaympäristö
- tapaturmavakuutus
- välipala
- riittävä, ammattitaitoinen ja tehtävään soveltuva henkilöstö vastaa ryhmän toiminnasta
- monipuoliset mahdollisuudet ohjattuun ja virkistävään toimintaan
- mahdollisuus lepoon ja itsekseen oloon rauhallisessa ympäristössä
- yhteistyön toteuttaminen kodin ja koulun kanssa

5.1 Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestäminen

Kunta voi Perusopetuslain (1136/2003) 48 b:n mukaisesti järjestää toimintaa itse tai yhdessä muiden kuntien kanssa tai hankkia palvelun ostopalveluna muulta julkiselta tai yksityiseltä palvelujen tuottajalta tai antamalla avustusta palvelujen tuottajalle. Kunta saa toiminnan järjestämiseen valtionosuutta toiminnan ollessa vähintään 570 tuntia lukuvuodessa.

Someron kaupunki järjestää perusopetuksen oppilaille aamu- ja iltapäivätoimintaa kunnan omana toimintana. Toimintaa tuottaa kaupungin perusopetus. Yhteistyötä tehdään esiopetuksen ja varhaiskasvatuksen kanssa.

Kunnan järjestäessä tai hankkiessa perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoimintaa, sitä tulee tarjota kunnan päättämässä laajuudessa perusopetuksen ensimmäisen ja toisen vuosiluokan oppilaille sekä muiden vuosiluokkien osalta oppilaille, joilla on perusopetuslain mukainen päätös erityisestä tuesta. Tällöin kunta saa toimintaan valtionosuutta opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaisesti. Valtionosuuden saamisen edellytyksenä on, että toimintaa järjestetään edellä mainituille lapsiryhmille. Kunnan tulee toimintasuunnitelmansa mukaisesti tiedottaa toiminnasta ja toiminnan järjestämistavoista kuntalaisille.

Aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuville lapsille on tarjottava välipala. Välipalat suunnitellaan monipuolisiksi ja vaihteleviksi siten, että ne noudattavat kansallisia ravitsemussuosituksia ja ottavat huomioon ruokailuun liittyvät erityistarpeet. Aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuvilla lapsilla on oikeus turvalliseen toimintaympäristöön. Toiminnassa käytetään koulun tai muita toimintaan soveltuvia toimintaympäristön tiloja. Toiminnan järjestäjänä kunnan tulee varmistaa, että tilat ja välineet ovat toimivia, turvallisia ja tarkoituksenmukaisia. Toimintapaikassa tulee olla voimassa turvallisuus- ja pelastussuunnitelma. Koulutilojen käytön suunnittelussa, koulurakennuksen korjauksissa ja uusien koulujen rakentamisessa otetaan huomioon aamu- ja iltapäivätoiminnan tilatarpeet. Toimintaympäristön tulee tukea toiminnalle asetettujen tavoitteiden saavuttamista, ja sitä suunniteltaessa tulee ottaa turvallisuuden lisäksi huomioon toiminnan luonne ja tarkoitus, lapsen kiinnostuksen kohteet ja toiminnan monipuolisuus.

Kaupunki vastaa, että toimitilat ovat tarkoituksenmukaisia ja toimintaan sopivia. Kaikilla toimintayksiköillä on käytössään sisä- ja ulkotilat. Lisäksi huolehditaan, että toimintaympäristö on lapsille sekä fyysisesti että henkisesti turvallinen.

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa sattuneen tapaturman hoito on lapselle maksuton. Kunta voi ottaa vakuutuksen aamu- ja iltapäivätoiminnassa oleville lapsille.

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa tulee olla toiminnan järjestämistapa huomioon ottaen riittävä määrä ammattitaitoisia ohjaajia. Lain mukaan kunnan tulee varmistaa ohjaajien määrän ja osaamisen lisäksi se, että niiltä henkilöiltä, jotka työskentelevät henkilökohtaisessa vuorovaikutuksessa alaikäisen kanssa ilman huoltajan läsnäoloa, pyydetään nähtäväksi rikosrekisteriote.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan henkilöstö ei saa sivullisille ilmaista lasta tai hänen huoltajaansa koskevia salassa pidettäviä tietoja tai luovuttaa salassa pidettäviä asiakirjoja. Tietojen ilmaiseminen ja asiakirjan luovuttaminen on mahdollista vain huoltajan yksilöidyn suostumuksen perusteella. Perusopetuksesta ja siihen liittyvästä oppilashuollosta vastaavat henkilöt voivat luovuttaa aamu- ja iltapäivätoiminnasta vastaaville henkilöille toiminnan asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot. Jos lapsi siirtyy toisen opetuksen järjestäjän järjestämään aamu- ja iltapäivätoimintaan, aikaisemman opetusjärjestäjän salassapitosäännösten estämättä viipymättä toimitettava opetuksen tai toiminnan järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot. Vastaavat tiedot voidaan antaa myös uuden opetuksen järjestäjän pyynnöstä.

5.2 Toimintaan hakeminen ja valintaperusteet

Haku aika toimintaan on keväällä hakuajan puitteissa. Toimintaan haetaan kirjallisesti sitä varten laaditulla lomakkeella joko sähköisesti tai paperiversiona. Hakemus on saatavilla esiopetusryhmissä, iltapäivätoimintaryhmissä, kouluilla, sivistystoimistossa sekä kaupungin internet-sivustolla. Hakemisesta aamu- ja iltapäivätoimintaan ilmoitetaan kouluun ilmoittautumisen yhteydessä Somero-lehdessä, kaupungin ilmoitustaululla ja internet-sivuilla. Hakumenettelystä tiedotetaan myös koulutulokkaiden huoltajille vuosittain keväällä lähetettävässä kirjeessä. Tulevan syksyn toisen luokan ja erityisen tuen oppilaiden huoltajille tiedotetaan myös koulujen kautta. Hakemukset toimitetaan sivistystoimistoon. Päätökset paikasta lähetetään huoltajille huhtikuussa.

Toimintaan voi hakeutua myös kesken lukukauden. Hakuajan jälkeen hakemuksensa jättäneille hakijoille paikkoja voidaan myöntää, mikäli haettavassa toimipaikassa järjestetään toimintaa lukuvuonna ja paikkoja on vapaana.

Paikat eivät siirry seuraavalle kaudelle, vaan toimintaan haetaan lukuvuodeksi kerrallaan.

Irtisanoutuminen

Paikan irtisanominen on tehtävä kirjallisesti sivistystoimistoon. Irtisanomiskuukaudesta peritään täysi maksu.

Valintaperusteet

Rehtori/koulunjohtaja ottaa lapset toimintaan seuraavien valintakriteerien ja prioriteetin perusteella:

- Aamu- ja iltapäivätoimintaan lapsia otettaessa sovelletaan yhdenvertaisia valintaperusteita.
- Mikäli hakijoita on enemmän kuin tarjottavia paikkoja, 1. luokan oppilaat ja erityisen tuen oppilaat ovat ensisijaisessa asemassa valinnassa. Tarvittaessa paikat täytetään arpomalla.
- Toimintaan voi hakea myös lukuvuoden aikana, jolloin kerhopaikka myönnetään, mikäli kyseisessä toimintaryhmässä on tilaa.

Toimintapaikat ja ryhmäkoot

Toimipaikkoja ovat Joensuun, Kirkonmäen, Pitkäjärven ja Oinasjärven koulut. Järjestämispaikat varmistuvat lukuvuosittain ilmoittautumispäivän jälkeen. Perusopetuslain mukaista aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestetään kouluilla, mikäli kyseisen koulun toimintaryhmässä on säännöllisesti koko toimintakauden osallistujia seuraavasti:

klo 7-8 ja 8-9	vähintään viisi (5) osallistujaa
klo 13-16	vähintään viisi (5) osallistujaa
klo 16-17	vähintään viisi (5) osallistujaa

Someron kaupungin kaupunkistrategin 2025 mukaisesti Pitkäjärven ja Oinasjärven koulujen toimintaa vahvistetaan. Aamu- ja iltapäivätoiminta on tärkeää ko. koulujen toiminnan sekä alueiden perheiden kannalta. Toiminnan mahdollistamiseksi aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisessä tehdään yhteistyötä esiopetuksen ja varhaiskasvatuksen kanssa. Tällöin varsinaiseen aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistujia saattaa olla vähemmän kuin viisi (5) lasta.

Ryhmän koko on enintään 15 lasta Opetushallituksen suosituksen mukaisesti. Erityisen tuen päätöksen oppilas vastaa kahta paikkaa. Yksikkökohtaisesta ryhmien muodostamisesta sovitaan yhdessä sivistysjohtajan kanssa.

Toiminta-aika

Toimintaa järjestetään lukuvuoden ensimmäisen koulupäivän iltapäivästä alkaen jokaisena kouluarkipäivänä lukuun ottamatta syys- ja kevätlukukauden päättäjaispäiviä. Iltapäivätoiminta alkaa heti opituntien jälkeen.

Henkilöstö

Toiminnan ohjaajina toimivat koulunkäynninohjaajat. Somerolla noudatetaan Valtioneuvoston asetuksessa 115/20014 säädettyä perusopetuslain 8a luvussa tarkoitetun aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajan kelpoisuusehtoja. Lasten kanssa työskentelevän ohjaajan tulee esittää rikoslain 6 § 2 momentissa tarkoitettu rikosrekisteriote työnantajalle.

Esimies vastaa työntekijöiden perehdyttäminen. Jokaisella toimintayksiköllä on käytössään perehdytyskansio, joka sisältää toiminnan järjestämisen kannalta tarpeelliset asiat.

Koulumatkaetuus

Sivistyslautakunta päättää koulumatkaetuuksista. Aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuville lapsille ei järjestetä koulukuljetusta.

Välipala

Iltapäivätoiminnan hintaan sisältyy yksi välipala päivässä.

Turvallisuus- ja pelastussuunnitelma

Jokaisessa toimipaikassa tulee olla turvallisuus- ja pelastussuunnitelma, josta yksikön esimies vastaa.

Vakuutus

Toimintaan osallistuvat lapset on vakuutettu palvelutuottajan taholta tapaturmien varalta.

5.3 Huoltajilta perittävät maksut

Aamu- ja iltapäivätoiminnan maksuista päättää hallintosäännön mukaan sivistyslautakunta.

Perusopetuslain (628/1998) 48 f § (19.2.2016/127) mukaisesti aamu- ja iltapäivätoiminnasta voidaan määrätä kuukausimaksu. Kunta päättää aamu- ja iltapäivätoiminnasta perittävien kuukausimaksujen määrästä. Maksu saa olla 570 tunnin osalta enintään 120 euroa ja 760 tunnin osalta enintään 160 euroa. Maksu voidaan periä jokaiselta sellaiselta kuukaudelta, jona lapsi osallistuu aamu- ja iltapäivätoimintaan.

Lain mukaan jos aamu- ja iltapäivätoimintaa annetaan enintään 10 päivänä kuukaudessa, peritään puolet maksusta. Maksuista peritään vain puolet myös silloin, kun lapsi ei sairautensa vuoksi voi kalenterikuukauden aikana osallistua aamu- ja iltapäivätoimintaan yli 10 päivänä. Jos sairaudesta aiheutuva poissaolo kestää koko kalenterikuukauden, maksua ei peritä. Jos lapsi ei muusta syystä osallistu toimintaan koko kalenterikuukautena, maksuna peritään puolet kuukausimaksusta. Toimintaan osallistumisesta ei voida periä muita maksuja.

Maksu on jätettävä perimättä tai sitä on alennettava, jos huoltajan elatusvelvollisuus, toimeentuloedellytykset tai huollolliset näkökohdat huomioon ottaen on syytä. Maksualennukset ja –vapautukset hoidetaan perusturvan sosiaalitoimen kautta.

Kuukausimaksut 1.8.2016 alkaen:

Toiminta-aika	Osallistumismaksu e/kk
klo 7-9	30 e
klo 8-9	15 e
klo 13-16	70 e
klo 13-17	90 e

5.4 Toiminnan seuranta ja arviointi

Laadukas toiminta edellyttää toiminnan jatkuvaa seuranta. Toimintaa seurataan ja kehitetään palautteen sekä arviointien pohjalta. Arviointia suoritetaan esimerkiksi kyselyin. Somero osallistuu vuosittain Opetushallitus järjestämään valtakunnalliseen aamu- ja iltapäivätoiminnan seurantaan. Myös ohjaajilta edellytetään kykyä arvioida omaa työtään. Arvioinnin toteutumisesta vastaavat rehtori/koulunjohtajat ja tulokset saatetaan tiedoksi henkilöstölle ja huoltajille.

Sivistystoimi kerää kaikilta toimintayksiköiltä 20.9 tilanteen mukaiset toiminnassa mukana olevien oppilaiden lukumäärät. Tilastotiedot kootaan Tilastokeskuksen kuntalomakkeelle. Toimintaan osallistuvien lasten ja ryhmien sekä toimintapäivien lukumäärä luovat perustan lakisääteisen iltapäivätoiminnan kuntakohtaisen valtiosuuden määräytymiseen. Sivistystoimi vastaa perusopetuslain mukaisen aamu- ja iltapäivätoiminnan tilastoinnista.

6 Aamu- ja iltapäivätoiminnan yhteistyö eri tahojen kanssa ja tiedonkulku

Yhteistyö edellyttää avointa ja luottamuksellista vuorovaikutusta huoltajien kanssa. Tämä luo pohjan hyvälle yhteistyölle sekä kasvatuskumppanuudelle. Aamu- ja iltapäivätoiminta rakennetaan jatkumona varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen kasvatustehtävälle yhteistyössä varhaiskasvatuksen henkilöstön kanssa.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan sisällöistä ja toimintaperiaatteista tiedotetaan huoltajia toimintakauden aikana toimipaikkakohtaisesti. Yhteistyössä huoltajien kanssa pyritään hyödyntämään koulun normaaleja yhteistyömuotoja, kuten Wilma-viestintää.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajat osallistuvat mahdollisuuksien mukaan ja soveltuvin osin koulun lukuvuoden suunnittelukokouksiin. Ohjaajille tiedotetaan koulun työsuunnitelman sisällöstä, jotta mm. koulun tulevat lukuvuoden teemat, tapahtumat ja juhlat voidaan osittain ottaa huomioon myös aamu- ja iltapäivätoiminnassa. Lisäksi opettajat ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajat sopivat lukuvuoden alussa yhteisistä pelisäännöistä esim. tiedonkulusta sekä mahdollisista yhteisistä projekteista ja tapahtumista.

Oppimissuunnitelma ja opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS) voivat tarvittaessa sisältää kuvaukset oppilaan osallistumisesta aamu- ja iltapäivätoimintaan, jolloin oppilaan päivästä muodostuu kasvatuksellinen kokonaisuus. Ohjaajien työtä voidaan tukea myös erityisopettajan antaman konsultaation avulla.

Toiminnan järjestämisessä tehdään yhteistyötä eri hallintokuntien ja viranhaltijoiden kanssa lapsen edun mukaisesti. Yhteistyötä tehdään tarvittaessa varhaiskasvatuksen, nuorisopalveluiden, vammaispalveluiden ja lastensuojelun kanssa. Aamu- ja iltapäivätoiminnassa on mahdollista tehdä yhteistyötä paikallisten liikunta- ja kulttuuriseurojen sekä yritysten ja yhteisöjen kanssa.